

Motion till riksdagen 2013/14:Fi257

av Jonas Sjöstedt m.fl. (V)

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Sammanfattning

I ett rikt land som Sverige bör alla invånare garanteras en likvärdig och hög kvalitet på sjukvård, skola, barn- och äldreomsorg m.m. Dessa tjänster ska fördelas efter behov och finansieras solidariskt via skattsedeln. Då det mesta av den offentliga välfärden sker inom kommunsektorn är resurserna till denna helt avgörande för kvalitén på den offentliga servicen. Sammantaget tillför Vänsterpartiet nästan 27 miljarder kronor netto till kommunsektorn under 2014. Satsningarna sker såväl på statsbudgetens utgiftssida (dels under utgiftsområde 25, dels på andra utgiftsområden) som på inkomstsidan. En sammanställning av dessa satsningar återfinns i vår budgetmotion (2013/14:Fi254).

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2014 inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag (2044:733) om kommunalekonomisk utjämning med de ändringar av 7, 11 och 12 §§ som föreslogs i slutbetänkandet Översyn av den kommunala utjämningen (SOU 2011:39).

Fel! Okänt namn på

Anslagsfördelning

Tabell 1 Anslagsförslag 2014 för utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Tusental kronor

Ramanslag		Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (V)
1:1	Kommunalekonomisk utjämning	90 128 420	+1 202 000
Nytt	Lokala servicekontor		+50 000
Summa			+1 232 000

1:1 Kommunalekonomisk utjämning

I statsbudgeten är de generella statsbidragen till kommunerna nominellt oförändrade. Detta innebär att värdet av statsbidragen urholkas i takt med kommunernas pris- och löneökningar. Det nuvarande systemet försvårar också kommunernas långsiktiga planering. Vänsterpartiet föreslår därför att de generella statsbidragen till kommunerna värdesäkras genom att de automatiskt räknas upp för pris- och löneökningar. Vi menar att det behövs 2,5 miljarder kronor för att värdesäkra statsbidragen för 2014.

Vänsterpartiet var och är motståndare till de höjningar och indexregleringar av högkostnadsskydden som regeringen har genomfört. Regeringens politik innebar en förstärkning av ekonomin i kommuner och landsting med 980 miljoner kronor. Vi menar dock att ökade avgifter för medborgarna är fel sätt att förstärka vården och minskar anslaget med detta belopp, i stället har vi föreslagit värdesäkrade generella statsbidrag (se ovan). För att kompensera för att vår ståndpunkt innebär minskade direkta intäkter till landstingen för läkarbesök ökar vi dock anslaget med 280 miljoner kronor.

Forskning har visat att ungdomar som haft sommarjobb under skoltiden efter slutförda studier har lättare att få en förankring på arbetsmarknaden. I syfte att ge ungdomar en meningsfull sysselsättning under sommarlovet och en första kontakt med arbetslivet vill vi genomföra en sommarjobbsgaranti för landets 17-åringar. Genom den ska alla 17-åringar som vill ha ett sommarjobb erbjudas att arbeta inom kommunerna under tre veckor. Vi avsätter 300 miljoner kronor under 2014 för detta ändamål.

Avgifterna till kulturskolan är för många familjer ett stort problem. Den genomsnittliga avgiften för en termin är över 600 kronor, men den varierar stort så att den i vissa kommuner är mer än dubbelt så hög. Barn från alla familjer ska ha möjlighet att delta i kulturskolans verksamhet och vi menar att det är en viktig fråga att dessa avgifter minimeras. Vi avsätter därför 200 miljoner kronor för att införa en maxtaxa på 300 kronor per termin på kulturskolorna.

Skolan ska vara likvärdig. De senaste decenniernas skolreformer har fört oss allt längre bort från målet en likvärdig skola. Kunskapsskillnaderna och

segregationen har ökat. Alltför många elever lämnar grundskolan respektive gymnasiet utan fullständiga betyg. Antalet lärare behöver öka. Vänsterpartiet satsar därför 1 miljard kronor under 2014 på riktade statsbidrag för ökad lärartäthet.

Det finns ett behov av utökad daglig verksamhet för personer med funktionsnedsättningar. Vi föreslår därför att personer med psykiska funktionsnedsättningar inom LSS (Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade) personkrets 3, ska få rätt till daglig verksamhet. Vi ersätter därför kommunerna för deras ökande kostnader med 165 miljoner kronor under 2014.

Tvångsomhändertagna personer inom psykiatrin har ofta en raserad ekonomi med stora skulder p.g.a. sin sjukdom. Vi föreslår därför att man slopar vårdavgifterna i den psykiatriska tvångsvården. Landstingen bör då ersättas med 22 miljoner kronor per år från 2014.

I dag varierar taxan för hemtjänst stort mellan olika kommuner. För många äldre blir höga hemtjänsttaxor ett hinder. Men huruvida man får omsorg och stöd ska inte komma an på den enskildes ekonomiska situation. Vänsterpartiet vill därför införa ett tak på 100 kronor i timmen för hemtjänsten. För detta avsätter vi 300 miljoner kronor.

Glasögon till barn är dyrt. I dag tvingas många fattiga föräldrar att avstå från att köpa glasögon, trots att de är nödvändiga för barnen. Inget barn med synfel ska behöva vara utan glasögon p.g.a. föräldrarnas dåliga ekonomi. Vi vill subventionera glasögon för barn i åldern 2–15 år med 800 kronor för ett par glasögon. Vi avsätter därför 300 miljoner kronor per år för en glasögonreform.

Ensamstående föräldrar kan ha svårt att få avlastning när barnen är sjuka. Att inte ha en partner som delar ansvaret för vård av sjuka barn kan leda till att föräldern inte kan sköta sitt arbete. Långa eller upprepade perioder med sjuka barn innebär även ett inkomstbortfall som blir extra kännbart för den förälder som är ensamstående. Barnomsorgsstöd i hemmet är ett alternativ som skulle underlätta vardagen för ensamstående föräldrar. Vi avsätter därför 150 miljoner kronor under 2014 i syfte att inleda försöksverksamhet med barnomsorgsstöd i hemmet.

Efter förslag från regeringen beslutade riksdagen tidigare i år om skärpta krav och villkor för personer som är beroende av ekonomiskt bistånd. Det ekonomiska biståndet är det yttersta skyddsnätet och ska inte villkoras. Regeringens politik har lett till att allt fler människor har tvingats ansöka om ekonomiskt bistånd för att kunna försörja sig trots att de endast är arbetslösa eller sjuka. Regeringens förslag innebär ytterligare ett steg mot att det ekonomiska biståndet permanentas som stöd vid arbetslöshet. Därför bör regeringen i stället förbättra arbetslöshets- och sjukförsäkringen så att fler människor får en stabilare försörjning samtidigt som de kan erbjudas bättre stöd att återgå i arbete. Detta innebär att vi minskar anslaget med 300 miljoner kronor.

Vänsterpartiet avvisar regeringens misstänkliggörande av studerande inom den kommunala vuxenutbildningen genom medel för att ställa aktivitetskrav. Vi minskar därmed anslaget med 14 miljoner kronor.

Fel! Okänt namn på

I enlighet med den kommunala finansieringsprincipen görs ett antal regleringar. Dessa summeras till en minskning av anslaget med 1 760 miljoner kronor 2014.

Med anledning av vår ståndpunkt när det gäller ändringar i systemet för kommunalekonomisk utjämning (se nedan), minskar vi anslaget med 961 miljoner kronor.

Sammantaget föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget med 1 202 miljoner kronor jämfört med regeringen 2014.

Nytt anslag: Lokala servicekontor

Vänsterpartiet vill att det ska finnas lokala servicekontor i varje kommun. Där vill vi samla Arbetsförmedlingens, Försäkringskassans och delar av kommunernas service i en enda organisation på lokal nivå. Resurserna ska kunna användas gemensamt. Vi menar att det på sikt behöver byggas upp kompletta servicekontor i varje kommun för att samordna statlig, kommunal och privat service. De kan kompletteras med servicepunkter i vissa orter utanför centralorten. Vi anslår därför 50 miljoner kronor till kommunerna per år under en femårsperiod för försöksverksamhet beträffande lokala servicekontor. För 2014 anslår vi 50 miljoner kronor under ett nytt anslag för ovan nämnda ändamål.

Ändringar i systemet för kommunalekonomisk utjämning

Regeringen föreslår i propositionen en rad förändringar i systemet för kommunalekonomisk utjämning. Vänsterpartiet är kritiskt till att regeringen avviker från de lagförslag som den parlamentariskt tillsatta kommittén, Utjämningskommittén.⁰⁸, lämnade i sitt slutbetänkande Översyn av den kommunala utjämningen (SOU 2011:39).

Vänsterpartiets ståndpunkt både nu och i utredningen är att det behövs mer utjämning, inte mindre. Arbetet i utredningen innebär en rad kompromisser och ledde slutligen till ett välavvägt och bra förslag. Det är anmärkningsvärt att regeringen inte respekterar det arbete som utredningen gjort och väljer att väsentligen avvika från vad som däri föreslogs.

De förändringar som regeringen föreslår avseende förändringarna i inkomstutjämningen innebär en minskad omfattning av utjämningen. Vänsterpartiet anser att vi behöver ett starkt och solitt utjämningsystem som kan stå sig under många år framöver. Regeringens förslag är enligt vår mening ett steg i helt fel riktning.

Mot bakgrund av detta bör riksdagen anta regeringens förslag till lag (2044:733) om kommunalekonomisk utjämning med de ändringar avseende

Fel! Okänt namn på

pragraf 7,11 och 12 som föreslogs i slutbetänkandet Översyn av den kommunala utjämningen (SOU 2011:39). Detta bör riksdagen besluta.

I likhet med utredningens förslag föreslår regeringen att löner ska läggas till i utjämningssystemet (se avsnitt 3.6.4.9). Vänsterpartiet var starkt kritiskt till detta i utredningen. Vi vidhåller vår kritik men avstår dock från att föreslå några ändringar i detta hänseende till förmån för vad som gemensamt beslutades om i utredningen.

Stockholm den 3 oktober 2013

Jonas Sjöstedt (V)

Torbjörn Björlund (V)

Eva Olofsson (V)

Hans Linde (V)

Siv Holma (V)

Mia Sydow Mölleby (V)

Ulla Andersson (V)